

Ankara 15. İdare Mahkemesi Başkanlığına
(Y.D ve Duruşma İstemlidir)

Dosya no: 2013/1109

Tarih: 26.07.2013

Davacı: Mahiye Morgül

Davalı: MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

Konu:

Çocukluk çağı müzik eğitimi ve drama pedagojisi alanlarında kitapları olan emekli müzik öğretmeniyim. (Yayınlanmış kitaplarım için; www.mahiye.net)

İnternette <http://www.eba.gov.tr/ekitapdetay/562> sitesinde henüz gördüğüm, 2012-2013 ders yılında İlkokul 1. Sınıf öğrencilerine dağıtılan, Remzi Demiroğlu ve Emrullah Gökahmetoğlu yazarlı, “Türkçe Okuma-Yazma Öğreniyorum-1” (Ankara 2012, Devlet Kitapları, Üçüncü Baskı) adlı ders kitabının gerek yazılarında ve gerekse görsellerinde çok sayıda pedagojik yanlış tespit ettim.

Hem babaanne hem de anneanne olan ben, okul çağı yaklaşan torunlarımın velisi ve vasisi olarak, torunlarımın böyle bir kitapla alacakları temel eğitimle zihinsel gelişim sorunu yaşayacaklarından endişe duyuyorum.

Eğer bu kitaba dava açmama engel her hangi bir merci tecavüzü varsa, mümkünse öncelikle bu eksikliği gidermenizi mahkemenizden rica ediyorum.

Aşağıda, kitaba ilişkin işlemin iptali ve yürütmenin durdurulması talebimi sunuyorum.

Açıklamalar:

İtirazımıza konu Türkçe kitabında eğitim kurallarına aykırı yazı ve resimlerin bulunması nedeniyle eğitimin temel kurallarını öncelikle anımsatmak isterim. Eğitim, çocuğun;

a- Zihinsel

b- Fiziksel

c- Ruhsal gelişimini desteklemek içindir.

İnsan, zihinsel faaliyetini sözcüklerle yapar. Sözcükler arasında anlamlı bağlar kurarak algılama gerçekleştirir.

Zekâ; sözcükler, nesnelere ve olaylar arasında bağ kurmanın adıdır. Hızlı bağ kurarsak zeki olduğumuzu gösterir. Eğer bellek kaydımızda birçok alanda kayıt halinde kavram varsa daha fazla zihinsel faaliyet yapabiliriz. Ancak, çocuğun belleğine kaydedilmiş doğru sözcükler ve doğru resimler yoksa, kavramlar muğlak ve sözcükler amaçsız cümleler içerisinde kullanılmışsa, o zaman çocuk sözcükler arasında bağlantı kuramaz, yani zihinsel faaliyet yapamaz.

En bilinen eğitim kuralı olan “Çocuk negatif emir cümlesini algılayamaz, o nedenle çocukla konuşurken olumlu cümle kullanılır” pedagojik kuralını bile hiç dikkate almayan böyle bir Türkçe kitabıyla okuma-yazma öğretimi yapılamaz.

Eğitim, çocuğun gelecek hayatını güzelleştirmek ve kolaylaştırmak üzere, aklını, bedenini ve yüreğini (Kafa-Kol-Kalp) geliştirmesi için verilir. Çocuğa sunulan kitaplar ve içindeki görseller onun bu gelişimini desteklemelidir.

Ders kitabında kullanılan resimler en güzel ve en doğru resimler olmalı, bu resimler sanat kurallarına uygun olmalıdır. Çünkü bir görselin akılda kalıcılığı onun akla uygunluğuyla, yani resim kurallarına uygunluğuyla doğrudan ilintilidir.

Resim sanatında bilinen 5 temel kuralı anımsayalım: **Zemin, Mekân, Sınır, Işık, Perspektif.** **Bir resimde bu beş öğeden biri bile yoksa o resim algılanabilir değildir.**

Türkçe Ders kitabındaki görsellerin neredeyse tamamı bu kurala uymuyor. Örneğin, boşluğa yazılmış harflere ve hecelere bakıp çocuğun bunları okuması ve yazması isteniyor. Oysa boşluğa yazılmış bir harf/resim zeminsiz, mekânsız ve sınırsızdır.

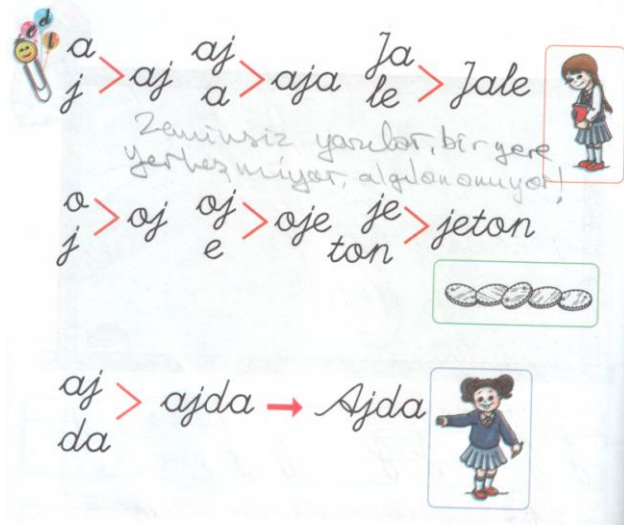
Beynimiz, kâğıt üzerine çizilmiş her harfi bir resim olarak görür. Bu nedenle satır üzerine yazılmamış harfler zeminsiz resim gibi algılanabilir değildir.

Bir kitapta algıyı zorlaştıran öğeler nelerdir?

1-Zeminsiz- sınırsız resim, yazı, harf ve heceler.

Boşluğa yazılan her şey, ayağı yere basmayan demektir. Sınırsızlık ve hiçlik duygusu verir, matematiği yoktur. Harflerin her biri bir semboldür, yani bir resimdir, bu nedenle harflerin de resim sanatında olduğu gibi zemini ve sınırı belli olması gerekir.

Özellikle sayfanın üst kısmına çok yakın yazılmış olan zeminsiz harfler üst sınırı sonsuz hale getirir ki bunu algılamak çocuk için oldukça zordur.

Sınırsızlık insana güven vermez, oysa güven duygusu canlıların en temel ihtiyacıdır. Güven duygusu almadığı yerde çocuk kendini öğrenmeye veremez.

Oysa harfleri iki çizgi arasına alarak harfin üst ve alt sınırını belirlemek hiç de zor bir iş değildir. Heceleri **kare** içine yerleştirmek algıyı çok daha hızlandırır. Müzik eğitimcileri de ritim öğretirken heceleri ritim karesi içerisinde kümeleme yolunu kullanır.

Analitik düşünmenin temelinde kare vardır. Kare, insana güven hissi verir.

Kare, düz-dik-doğru-eşit gibi temel denge unsurlarını içerir ve algılanması istenen öğeyi sınırı belirli en güvenli hale getirir. Bilimsel eğitimin temeli böyle atılmıyken, çocuklar Türkçe Okuma-Yazma kitabında düz-dik-doğru-eşit kavramlarıyla hiç tanıştırmıyorlar.

Yeri gelmişken, antik bilimevleri kare tabanlı mekânlar olup binlerce yıl yıkılmadan ayakta kalabilmiş binalardır. Bu nedenle kare, Selçuklu mimarisinin de sembolü olmuştur. (Afyon İmaret Medresesi'nin kapısında "Bu bina kare planlıdır" yazar.)

Kitapta, kare içerisindeymiş gibi görünen bazı resimler var, ancak... Kare gibi görünen resimlerin ya köşeleri yuvarlanmış, ya çerçevesine gölge eklenerek zeminsizleştirilmiş, ya da çerçeveye yamuk oturtularak simetrisi kırılmıştır.

Eğik el yazısına hazırlık için 12. ve 13. sayfalarda üzerinden gidilen çizgiler de keza boşluktaki bulut ya da sınırsız dolaşan kelebeğin uçuşudur. Üstelik kelebeğin açık seçik görülebilir bir uçuş çizgisi yoktur; "kelebek buradan geçti, işte izi" gibi açıklanabilir bir şey değildir. Keza tırtılın görüp çizilecek bir gidişi yoktur. Bu çizimlerde de satır aralığı kavramı verilmiyor.

15. sayfada verilen eğri çizgiler dahi üst çizgiye ulaşmıyor. Eğer çizgi çalışması yazı defterindeki satır aralığında yapılırsa, çocuk "sınır" kavramı alabilecekti, o dahi verilmiyor.

2-Tutarsızlık, kuralsızlık, ilkesizlik.

Kuralsızlık algılanabilir değildir, izahı yoktur. Kuralsızlık dengesizlik getirir.

Kitapta sıkça görülen yazı stillerinde farklılık, sayfa düzeninde farklılık, puntolarda farklılık, zemin renklerinde farklılık, sembolleri değiştirme, kuralları değiştirme gibi nedeni izah edilemeyen şaşırtmalar çocuğu dengesizliğe sevk eder.

Dik okumaya karşılık eğik yazı yazmak, tutarsızlıktır.

Kitaptaki etkinlik başlıklarında kullanılan çerçeveli büyük harfler bitişik yazıya dönüşmüştür, kural dışı yazıdır, bunun izah edilebilir bir yanı yoktur. Bu stilde yazım, harfleri net olarak görmeye engeldir, gözü yorar, çapaklı görmeye sebebiyet verir, göz merceğinin netlik ayarını bozar.

Kitabın metin başlıklarında tutarsızlık çok belirgindir. Bir yerde italik büyük harf, bir yerde düz yazı var. Düz yazı kullanıldığında satırın ortasına çapaklı renk atılmış... Başlığın başı başka ortası başka sonu başka zeminde... Çocuk renkli bölümdeki harfleri görme sorunu yaşar ve doğal olarak gözü buraya takılır, okuma temposu burada yavaşlar. Bu şekilde bazı bölümleri renkli olan yazıları okurken çocuk bu bölümü görmeden atlayabilir ve sonuçlarını çocukla atlayarak okuma olarak görebiliriz.

Kitapta metinlerin yazımında tutarsızlık örneği de var.

160-161.sayfalardaki “Fıkra” ile “Tekerleme” arasında birbirinin devamı gibi algı yanılması yaratan önemli bir hata var; fıkranın sonu bitmiş gibi görünmediği ve karşı sayfaya da başlık atılmadığı için, iki metin birbirinin devamı gibi görünüyor. Bu tür şaşkınlıklar tutarsızlıktır, çocuğu şaşırtır, yazım kuralı öğretmez.

İki metnin karıştırılmasına neden olan bir başka öge daha görüyoruz; Nasrettin Hoca fıkrasında paragraf düzeni yoktur, tekerleme gibi yazılmıştır. Zaten kitap boyunca paragraf kuralı hiç verilmemekte, her bir metin farklı paragraf düzeninde/düzensizliğinde yazılmış haldedir.

Bir kuralızsızlık örneğini daha “Fıkra” metninde görüyoruz, Nasrettin Hoca’nın adı hiç geçmiyor. Oysa kahramanı olmayan öykü yoktur. Kahramansız öykü ayağı yere basmayan resim gibidir, fıkranın kaynağını muğlaklaştırır, metni anlaşılabilir yapar.

3- Çocuğa görelilik kuralına uymayan anlatım

Her eğitimci ve her kitap yazarı, öncelikle çocuğun yaşına göre algı alanı içine giren durumları bilmek zorundadır. Çocuk, algı alanı içerisinde olmayan şeyleri öğrenmeye zorlanırsa verileni almakta zorlanır.

Çocuğun öğrenmesini kolaylaştırmak için her eğitimci “çocuğa görelilik” kurallarını bilmek durumundadır. Bu kurallar;

- a- somuttan soyuta,**
- b- yakından uzağa,**
- c- bilinenen bilinmeyene,**
- d- ayanilik** (açık ve örneklendirilebilir), ilkeleri olarak sıralanır.

Türkçe okuma-yazma dersi için bundan şu anlaşılır; çocuğun önüne konulan kelimeler onun bu yaşta en iyi bildiği somut şeyler olmalıdır. Soyut nesnelere ve resmedilemeyen soyut kavramlar çocuğun algısına uzaktır. Bu nedenle okuma-yazma eğitimi sırasında kavram eğitimi vermek gibi ikinci bir amaç olamaz.

Türkçe kitabında bilinen bütün eğitim ilkelerinin çiğnendiğini görüyoruz. Çocuğa görelilik ilkesinden uzaklaştıkça çocuğun öğrenme gücü çekmesi kaçınılmaz olur.

Bakıyoruz kitapta her harfin öğretiminde bir insan ismi alınmış, yanına aynı sözcüğün başka kullanımı var. Zeki-zeki, Çetin-çetin gibi. Hatta önce soyut “çetin” sonra “Çetin” veriliyor, akıl alacak gibi değildir.

Örneğin, bir ormanda elleri-kolları havada hiç yere basmayan hayalet gibi çocuklar resmedilmişse (sh.23), ya da banyo duvarından çıkmış hayalet gibi insan resmedilmişse (sh.159), ya da elinde balonlarla çocuklar gökyüzüne uçarken resmedilmişse (bu kitabın devamında okutulan Türkçe kitabının 54-55.sayfaları), bu şekilde görseller algılanabilir değildir.

Bilim dışı resimler, muğlak kavramlar, yaşamla örtüşmeyen cümleler ve soyut nesnelere okuma-yazma öğretmek çocuğa görelilik ilkesine uymaz. Bilim dışı yazılmış bir kitapla çocuğa okuma-yazma öğretmeye çalışmak akla ziyandır.

Bozuk resimleri “Görsel Okuma ve Görsel Sunu” maddesine dayandırmak:

Eğer Türkçe ders kitabında okul öncesi masal kitapları gibi yazıdan çok resim varsa, burada bir sorun var demektir. İlkokul Türkçe kitaplarını okul öncesi seviyesine çeken bu uygulamaya dayanak oluşturmak üzere Türkçe (1-5) Öğretim Programına 2005 yılında yeni bir madde (5.madde) eklendi:

“Türkçe Öğretim Programı’nda, görsel okuma ve görsel sunu ayrı bir öğrenme alanı olarak ilk kez ele alınmıştır. Bu öğrenme alanı şekil, sembol, resim, grafik, tablo, beden dili, doğa ve sosyal olaylar gibi görselleri okuma, anlama ve yorumlamayı kapsamaktadır. Ayrıca öğrencilerin duygu, düşünce ve bilgilerini görseller aracılığıyla başkalarına aktarması da bu alan içinde ele alınmıştır.”

(MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Klavuzu, 1-5 Sınıflar, sh.21. Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi Ankara-2005)

Yapılan bu ek sayesinde artık öğrenciler ders kitabının içerisinde çizim, karalama, resim, boyama, eşleştirme, yazma vb türlü etkinlik bir arada kaotik biçimde verilmeye başlandı. Oysa insan beyni dosyalama/kümeleme yoluyla bilgileri belleğine alır, zihnin doğası budur. Bu kitapla çocuğun bilgiyi dosyalama sistemi darmaduman ediliyor, zihnin doğası bozuluyor. Sonuçlarını 4.sınıfa geldiklerinde “okuduğundan bir şey anlamama, sorulana doğru kelimelerle cevap verememe” şeklinde görüyoruz.

Bu sırada öğrenci, defter nasıl tutulur, böyle bir beceriye de sahip olamamaktadır.

İnsan belleğinde %85 görme yoluyla, geri kalan %15 işitme, koklama, tatma ve dokunma duyuları yoluyla aldığı bilgiler bulunur. Bu durum JPG dosyaların bilgisayar belleğinde işgal ettiği alan gibidir. Abur cubur resimlerle şişirilmiş bir ders kitabını düşünelim, çocuğun belleğini abur cuburla şişirmek gibidir; şekil, sembol, resim, grafik, tablo...

Bunca görsel yetmezmiş gibi, çocuğun kendisi de burada resim yapsın diye kitaba boş sayfalar ekleniyor. Ders yılı sonunda darmadağın bir hale geliyor o kitap.

Bu kitap artık ne defterdir ne kitap. Sene sonunda kaldırıp saklanacak bir hali kalmamıştır. O nedenle belediye çöp arabalarıyla okullardan toplanıp hurdaya gönderilmektedir.

MEB tarafından getirilen “görsel okuma” maddesiyle birlikte ders kitabına giren görsel kirlilik eğitimin seviyesini düşürmektedir. Oluşan kuralızsızlık yığını elbette ailelerin de sorunu olacaktır.

2012-2013 ders yılında 180 bin çocuğumuz disleksi tanısıyla özel eğitim kurumlarına gönderildi ve hazin olan Talim ve Terbiye Kurulu bunun nedenleri üzerinde hiç durmadı.

Yakın çevremdeki çocuklarda ve akraba çocuklarımda, özellikle 4.sınıfa gelmiş olanlarda, okuduğunu anlamama ve yaşının altında davranış gösterme şeklinde tanı konulmuşlara ve çokça da disleksiye tanık oldum. Bu nedenle, tüm çocuklar için ve yakında okula başlayacak olan torunlarım için endişe duyuyorum.

Kitaba ilişkin uzman görüşleri:

Prof.Gönül Akçamete: (A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi, Özel Eğitim Böl.)

“Bu kadar bozuk resimler çocuğun kafasını elbette karıştırır.”

Prof.Dilek Gözütok: (A.Ü.Eğitim Bilimleri Fak. Program Geliştirme Böl. Bşk.)

“Araştırma görevlisi arkadaşlarımızla 2012-2013 ders yılında 1.sınıf Türkçe kitabını kullanan 22 ilkokulda sınıf öğretmenleriyle yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle bir çalışma yaptık. Raporumuzu yakında yayınlayacağız. Öncelikle belirtiyim, bu kitap hem defter hem kitap, çocuğa defter kullanma disiplini verilmiyor. Öğretmenler de bu kitaptan memnun değil.

Kendi gözlemimi ekleyeceğim. Ankara’da çocuğun eğik yazıya zorlandığını fark etmiş olan bazı öğretmenler müfettişe şirin görünmek için orta yolu buldular, dik el yazısı öğrettiler. Bu sınıflar gerçekten eğik yazmaya zorlanan çocuklardan daha düzgün ve okunaklı yazıyorlar.”

Raporun bir bölümünü hazırlayan **Bilge Özgür İnam** (Sınıf Öğretmeni, AÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Program Geliştirme Yüksek Lisans Öğrencisi) bunu Öğretmen Dünyası dergisinin Haziran 2013 sayısında yayımladı. Raporun “bulgular” başlığı altında şöyle deniyor:

Görüşmeler sonucunda öğretmenlerin genel olarak programdan memnun olmadıkları tespit edilmiştir.

Çalışmaların bireysel olduğu, çocuklar arasında kaynaşma sağlayacak etkinliklere yer verilmediği, öğretmenin sadece yönerge vererek öğrencilerle etkileşim sağlayamadığı, dolayısıyla programın okula yeni başlayan öğrencilerin okula, arkadaşlarına, öğretmene ve öğretim faaliyetlerine uyumunu kolaylaştırmak bakımından ciddi bir katkısı bulunmadığı ifade edilmiştir.

Kitaplarda yer alan etkinliklerin okulöncesi eğitim alan 72 aylık ve üzeri çocuklar için uygun olmadığı, bu gruptaki çocukların kalem tutma, boyama, kesme-yapıştırma, gibi el kaslarını geliştirici etkinliklere alışık oldukları, dolayısıyla da kitaptaki çalışmalarını çok çabuk bitirerek dışarı çıkmak istedikleri belirtilmektedir. Program (kitap) hazırlayıcıların okulöncesi eğitim almış çocukların birikimini yok sayarak, sayı ve renk gibi kavramları tekrar vermesi bu çocukların sıkılmasına neden olmuştur.

Uyum ve hazırlık çalışmalarının amaçlarından biri olarak belirtilen okuma-yazma çalışmalarına temel oluşturma konusundaki katkısını değerlendiren öğretmenler, kitaptaki çizgi çalışmalarının yeterli olmadığını belirtmiş, çizgilerin basit ve düzensiz olduğunu, çocukların ilgisini çekmediğini, e ve a harflerinin ses olarak verilmeden sadece şekillerinin ve üstelik dağınık biçimde verildiğini ifade etmişlerdir.

Kitabın görsel tasarımıyla ilgili başvurduğumuz öğretmenlerin görüşleri de genel olarak olumsuz olmuştur. Resimlerin öğrencide estetik bilinç geliştirecek ve ilgi çekecek nitelikte olmadığını belirtmişlerdir. Bu kitapların çocukları defter düzenine yönlendirmediği, çalışmaların bir düzen içerisinde değil gelişigüzel yapıldığı ifade edilmiştir. Boyama çalışmalarının çok fazla olduğu, öğrenciyi bıktırdığı ve boyama tekniği kazandırmaya yönelik olmadığını belirttilmiştir.

Prof.Recep Nas: (Eğitim Bilimci. “Metinlerle İlkokuma-Yazma Öğretimi”, “Türkçe Öğretimi”, “Çocuk Edebiyatı”, “İnsan Olmak Öğretmen Olmak” kitapları var.)

“Saygıdeğer öğretmenim, benim Metinlerle İlkokuma-Yazma Öğretimi adlı kitabım var. 'Ses Temelli Cümle Yöntemi'ne dönüldü ve kitabımın yeni baskısını bu yönteme göre düzenlemedim.

'Ses Temelli Cümle Yöntemi'ni eleştiren iki yazı yazdım, Öğretmen Dünyası dergisinde yayımlandı. Bunları size ekte gönderiyorum. R.Nas”

Bu arada, dava konusu 1.sınıf Türkçe kitabı “ses temelli okuma-yazma öğretimi” modeliyle yazılmış bir kitaptır, bu konuda eğitimbilimci Prof.Recep Nas’ın eleştirilerinin dikkate alınmadığını öğreniyoruz.

Doç.C.K (Sınıf Öğretmenliği böl. Öğr.Üyesi, ismi bende saklı)

Ders kitapları üzerine araştırmalar yapan Doç.C.K, kitapların içsel (içerik) ve dışsal (görsel tasarım) yönlerinden özelliklerini karşılaştırmalı olarak araştırıp nasıl olması gerektiği üzerine makale yazdı. Bu makalesi MEB sitesinde yer aldı. Doç C.K’ya göre;

*Sh.74’de, “Kemal arıları tutma” cümlesi içerik olarak anlamsızdır, bu sayfada anlamlı bir tek cümle yoktur. Bu cümlelerde içerik hatası vardır. Yazının arasına resim koymak, çocuğun dikkatini resme kaydıracağı için okuma-yazma öğretimi amacına aykırıdır; dışsal hata görünse de içsel hatadır.

*Sh.96’daki baba resmi anne gibi ve bebek resmi ise oyuncak gibi resmedilmiştir, resimde içerik hatası vardır. Muğlak resimler istenen mesajı veremez, bu nedenle kafa karışıklığına yol açar.

*Sh.159’daki anne resmi de kadın mı erkek mi belirsizdir. Resmin başlığı “Yıkanma”, başlık olarak içeriğe uygun başlık değildir. Banyo duvarından fırlamış hayalet gibi bir resim, akla uygun bir resim değildir. Dışsal hata gibi görünse de içsel hatadır. Hayatta böyle olmayacak resimler çocukta kafa karışıklığı yaratır.

Kitapta bulunan önemli pedagojik yanlışlar

Kitabın kapak resmindeki yanlışlar:

*“TÜRKÇE” yazısının yanında gerçek kelebekten daha büyük bir kelebek resmi var. Gerçek büyüklüğünden daha büyük hayvan resmi çizilmez; çünkü bu şekilde diğer canlılarla arasında orantı kurulamaz. (Laboratuvarında analiz için büyüteç altında gösterilenler hariç.)

Bu sayfaya baktığımızda gözümüz ilk olarak kelebek resmini görür, çünkü en yukarıda TÜRKÇE yazısının yanında o vardır. Bu büyüklüğe göz merceğimiz ayarlanınca gözümüz otomatik olarak diğer nesnelere kelebeğin büyüklüğüyle karşılaştırır ve doğal olmayan oranlarla karşılarız. Bu sayfada kelebeğin büyüklüğü ile doğru orantılı tek bir nesne yoktur. Diğerleri de birbiriyle orantısız haldedir, bu nedenle bu sayfada kiç-estetik (çöplük) denilen bir durum vardır. Böyle resimler algıda kaosa sebebiyet verir.

*Sayfanın ortasında eğik el yazısı “e” ve “a” harfi de kelebek gibi havada uçuyor, biri diğerinden daha büyük, diğer öğelerle aralarındaki orantısızlık açıkça görülüyor. Resimler arasında orantı bulunması resmin algılanması için şarttır.

*Bayrağın beyaz uçkuru yok, bayrak direği ise okulun yan bahçesinde. Okulun çatısına ve bayrağa sis inmiş, netlik ayarı yok. Oysa bu resim bir animasyondur, böyle resme gerçek sis indirilemez. Sisli resim görüşü keser, çocukta göz merceğinin ayarını bozar, mesafe kavramı oluşmasına engeldir.

*Okul iki katlıdır ve katlar arasında orantı yoktur; alt katın penceresi çok büyük görünürken, üst katın penceresinden çocuk düşer, ayak boyundan aşağıda pencere olamaz. Bu pencereler açılır kapanır değil; yaşamla örtüşmüyor. Okulun binası iki boyutlu; ders kitabına iki boyutlu resim konulmaz, karikatür yerine geçer.

*Okulun kapısı yerden girişli, eşiksiz; yağmur suları içeri dolar.

*Atatürk resmi duman gibi, arkasındaki öğeler görünüyor ve zeminsiz, havada boşlukta asılı duruyor. Koşan çocuklar az sonra onun içine girecekmiş gibi.

*Bahçedeki oturma iki boyutlu resimdir. Çocuklar arkalıksız bankta oturuyor. Bankın dört ayağı görünmeliydi. Bankın iki ayağı farklı yüksekliktedir. Arkalıksız oturma okul bahçesine konulamaz.

Oturan iki kız çocuğundan biri diğerini dinlemiyor; böyle arkadaşlık resim olamaz!

*Koşan iki erkek çocuktan öndekinin ayağı daha geride olduğu halde arka ayağı önde duruyor, bacaklarını bu kadar açması mümkün değildir. Arkadaki çocuğun bu pozisyonda denge kurması mümkün değildir.

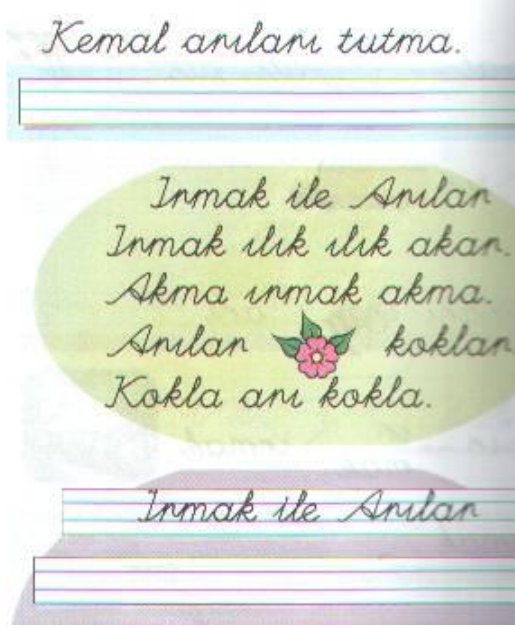
*Kapak resmi 10.sayfada tekrar edilmiş, fakat ikisinin arasında farklar var, bu durum çocuğu şaşırtır. Çocuk, hangisini hafızaya kaydedecek, tutarsızlıktır, çocuk hangi resmi gözünün önüne getirerek düşünecek?

Farklar: 10.sayfadaki kapak tasvirinde okulun çatısı neredeyse göğe uzanacak, böyle çatı hiç olmaz. Atatürk bunda yok olmuş, kendi başına zıplayan bir çocuk eklenmiş. Bayrak rengi kırmızı, uçkuru yok, ancak sis kalkmış, arkadaki büyük gövdeli ağaç belirginleşmiş, fakat bu irilikteki gövdenin dalları ve yaprakları bu kadar az olamaz. Bu gövdenin eğik halde yere doğru sınırsız genişlediği görülüyor; bu durum çocuğun ağaç bedenindeki orantıyı sezmesine engeldir.

Kapak resmi iki ayrı sayfada değişik şekilde verilmişse, bu durum çocuğun hafızasını bulanıklaştırır.

Yazı metinlerinde algılanamaz cümleler:

(Sh.74)

Bu sayfadaki, yazım ve anlambilim yanlışları:

Kemal arıları tut-ma:

a-Eğitimde olumsuz emir cümlesi kullanılmaz. Çocuk kök heceyi alır, arıları “tut” olarak algılar. Arıyı tutmaya kalkan çocuğun canı yanar.

b-Arılar zaten tutulamaz, bu nedenle anlamsız cümledir.

c-Başlık boşluğa yazılmıştır, zeminsiz ve sınırsızdır, algı sorunu yaratır.

İrmak ile Arılar: Arı hiçbir derste ırmakla yan yana gelmez, sadece çiçek, bal, petek ile gelebilir. Bu ırmak, özel isim midir, akarsu mudur, kavram karışıklığı var.

* **“İrmak ılık ılık akar”**; ırmak sadece akar, ılık, sıcak, soğuk akışı yoktur; sakın veya çağlayarak akar.

* **“Akma ırmak akma”**; Nesnelere emir verilmez. Anlamsızdır.

Arılar (çiçek) koklar; arılar koklamaz, balözü toplar.

* **“Kokla arı kokla”**; Arıya emir verilmez. Anlamsızdır.

Sayfa düzeni açısından kural dışı olanlar:

*Yazı boşluğa yazıldığı halde çocuktan aşağıdaki çizgili satıra yazması isteniyor. Satır çizgisinin örnekte de yer alması lazım.

*Satırları üç eşit aralıktan oluşması gerekirken, orta bölüm genişçe, üç aralık eşit değil. Burada çocuklar, satır aralığı, satır boşluğu, yazı gövdesi, sap uzunluğu gibi mesafe kavramlarını karıştıracaktır.

Oysa, İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Klavuzu (1-5 Sınıflar) sh.278’de gösterilen “Klavuz çizgili defter” örneğinde satır aralıkları birbirine eşitti.

*Satırların çevresi soluk mavi ve mor renktedir; çocuğun dikkat enerjisini keser.

*Başıktaki boş satırın altında gölge var; gölge zemini dağıtır, sınırı belirsizleştirir.

*Metin yazısının altında elips şeklinde renk alanı var; zemine açılmış yeni bir alan, görme sorunu yaratacaktır.

*Yazı ile çiçek resmi iç içe ise; resmi atlayarak okumaya neden olacağı için çocuk atlayarak okuma alışkanlığı kazanır. Ki, bu kitaplarla verilen eğitimle ortaya çıkan bozukluklardan biri de, hece atlama, harf atlama gibi göz sekmelerinde düzensizlik sorunudur.

*Sayfa sonunda (burada görülüyor) mor renkte gittikçe kararan şeritler var; soğuk renktir, dikkati azaltır, üzerindeki sayfa numarasını okumayı zorlaştırır.

*Kısa metinler halinde yazılmış cümleler sayfanın ortasında alt alta gelmiş; bunlar şiir mi metin mi belirsizdir.

*Satırbaşı kavramı hiç verilmiyor. Satırların sol kenara yaslanmış olması gerekir. Metnin ortada yazılmış olması çocuğun normal defter yazısına geçişini zorlaştıracaktır.

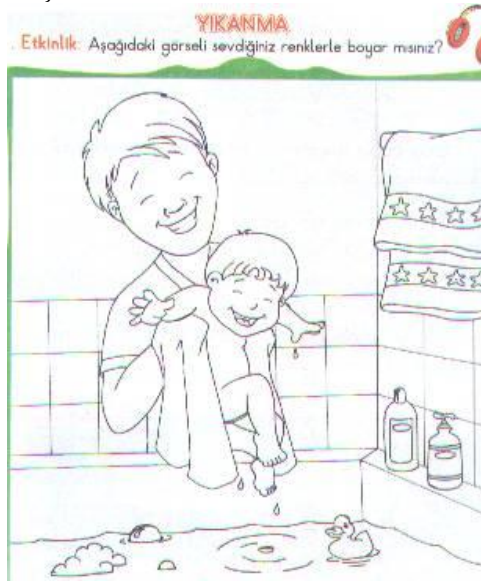
Boyama sayfalarında algıyı zorlayan kiç-estetik resimler:

Sh.159: “Yıkanma” (Boyama etkinliği)

Burada “Yıkanma” başlığı konamaz. Çünkü, yıkanma eylemi kişinin kendisi tarafından yapıldığı zaman buna “yıkanma” denir. Oysa resimdeki çocuk başkası tarafından yıkanıyor. Burada uygun ifade “Yıkama” olabilir.

Aslında yıkanan da yok, çünkü bu resim bir zihinsel yanıltmadır: Banyo duvarından hayalet gibi çıkmış bir insan, anne olup olmadığı kesin değil ve bir çocuk, durmuş gülüşüyorlar... Eylem olarak sadece gülme eylemi var, banyoda gülüşüyorlar...

Şişenin içinde bardak...

(Bu resimler başka ülkelerde de aynen kullanılmaktadır. Bu tür zihin yanıltmak üzere yapılmış sanat-dışı (kiç-estetik) resimler SPAN adlı bir Amerikan eğitim şirketi tarafından dünyaya servis edilmektedir.)

*Banyodaki kişi kadın mı erkek mi, belirsizdir.

*Sağ elindeki havlu değildir, ne olduğu belirsizdir.

*İkisinin de gözleri bakmıyor. Anne çocuğunu yanlış tutuyor; çocuğun yüzü anneye dönük olur. Annenin diğer eli yok. Çocuğun sol kolu da akla oturmuyor.

*Havludaki yıldızlar belli bir yabancı ülkenin bayrağını çağrıştırmaktadır.

*Bu resim eğitim amaçlı değildir, ne için bu kitaba konduğu belirsizdir.

Bu tür boyama sayfalarında çocuklar karalama yapıyorlar. Burada, boyama tekniği olarak hedeflenen bir şey de yoktur. Bu yaş grubunda çocuklar karmaşık resimlerde ayrıntıyı göremezler. Amacı olmayan bir resimdir. Hem, beyaz küveti ve banyo duvarını boyatmak niye?

Sh.96: Anne ile Bebeği (B sesine örnek)

Bu sayfadaki bebek resminde görülen bir oyuncak bebektir ve diğerinin de anne mi yoksa baba mı olduğu belirsizdir. Burada görülen ilişkide çıkartılan herhangi bir B sesi de yoktur.

Sanal ile gerçeklik arasında olan, açık şekilde kişiliği belli olmayan resimler çocuğun kafasını karıştırır.

Sh.23: “Benekli Kuzu” (Boyama etkinliği)

Eğitsel amacı olmayan, ormanda ayakları yere basmadan havada zıplayıp duran tuhaf çocuklar ve bir tane de havada köpek çizilmiş. Resimde benekli bir kuzu hiç yok; resimle başlık örtüşmüyor. Bu resmin çocuğa kazandıracığı eğitsel hiçbir şey yoktur.

Ayakları yere basmayan insan resmine bakmak çocukta güvensizlik duygusu yaratır.

Yaş grubuna uymayan bir boyamadır. Artık çizimin içeri boyama dönemi bitmiş olmalıdır.

Resimde çok fazla ayrıntı var. Çocuklar bu kadar ayrıntıyı göremez ve bu sayfa bir karalama sayfasına dönüşerek görüntü kirliliği yaratır. Bu şekilde estetik hiçbir kazanım alınmaz.

Arasına böyle boyama sayfaları sokulmuş bir kitap, kitap olmaktan çıkar, ne amaçla yazıldığı belirsizleşir. Amaçsız resimleri olan kitap eğitim kitabı olamaz; sonucu zihinsel kaos olan bir eğitim kitabı, eğitim kitabı değildir.

Sh.131: Lavabo (P sesine örnek)

Damlaların “tıp tıp” sesiyle P harfi eşleştiriliyor.

*Resimdeki damlalar bir hizada değiller, aynı yere düşmüyorlar.

*Lavabo düşecek gibi, altında desteği yok. Su gideri yok.

*Lavabo yere çok yakın, düşecek gibi ve çok büyük.

*Mermerin kenarları kesik olamaz.

*Banyo duvarı fayanslı olur, burada ise fayans yoktur.

*Sorduğumuz bir tamirciye göre; fırçalık solda olacak, ayna çizilmiş, bu musluk bu şekilde açılıp kapanamaz.

*Işık-gölge yönleri farklı, ışığın geldiği yön belirsiz. Musluk kolunda soldan gelen ışık altındaki parçada üstten geliyor; asimetri duygusu verir, algılanması zordur.

*Ayna ve lavabonun zeminle paralellikleri yok.

*Harfi gösteren panda ayı lavaboya düşecek gibi. Bu ayıcık, bazı sayfalarda resmin bir parçası gibi duruyor.

*Ana resim karesinin altında pembeden bir gölge var, görüntü kirliliği yapıyor.

Bu tür resimlere estetik sanatlarda “kiç estetik” denilmektedir. Çöp demektir. “Hiç” değeri yok, matematiği olmayan resimdir. Böyle kötü resimlere baktırarak çocuğun beynine çöp atmak mümkündür. “Hiç” ile dolan bir çocuk beyninde sonuçlarını disleksi olarak görmek kaçınılmazdır.

Algıyı zorlayan sözcükler:

Kitapta öğretilen her harf için bir özel isim var, ancak bu isimler zeki-Zeki, lale-Lale, yener-Yener, çetin-Çetin gibi sesdeş sözcükle birlikte verilmiş olup, bunlar bir başka nesneyle, eylemle ya da bir sıfatla karıştırılma ihtimali olanlardan seçilmiştir. Sözcüklerin, hem özel isim olan, hem de isim

olmayan halleri birlikte kullanılmıştır. Oysa öncelikle erkek veya kadın ismi olduğu belli olan, Ali, Elif, Ayşe, Mehmet, gibi tereddüt yaratmayan isimler kullanılmalıydı.

Bizim için çok özel bir isim olan “Ata” adı, ata-Ata şeklinde (sh.31) yazıldı.

Anlambilimde “ata” tek başına örnek kelime değildir, “at’a” gibi zorlayarak türetilmiştir, tek başına anlamlı kelime değildir. Arkasından başka yakışmayan cümleler görüyoruz.

“Ata, ete (tuz) at.” (sh.32)

“Ela ata ot at.”

“Ata (çöp) atma.” (sh.48)

Örnek; gazi-Gazi (Atatürk), “Gazi gemi geldi.” (sh.122-123)

Tek başına kelime olmayan; “rana”, “aja” veya cümle içinde anlam bulacak “suna”, “ali” gibi sözcükleri özel isimle yan yana getirmek doğru değildir.

Aynı zamanda özel isim olan sözcüklerin ikisini bir arada vermek, algıda kaos yaratacaktır; cümledeki anlamını bilmeden bunları çocuğa vermek pedagojik hatadır.

Örnek; rana-Rana (sh.52), ali-Ali (sh.38), nur-Nur (sh.62), kerim-Kerim (sh.69), ırmak-Irmak (sh.73), yener-Yener (sh.80), önder-Önder (sh.94), banu-Banu (sh.98), zeki-Zeki (sh.112), çetin-Çetin (Sh.116), ege-Ege (sh.122), hakan-Hakan (sh.136), veli-Veli (sh.147), ajda-Ajda (s.156).

Hiçbir yerde küçük harfle yazılmayacak olan Türk gibi millet isimlerine küçük harfle başlamak hem yazım hatasıdır, hem de o milleti küçültmektir. (türk-Türk, sh.103).

Algıyı zorlayan cümleler ve dil hataları:

Türkçe öğretmeni Fadime Erezer tarafından incelenerek kitabın dil ve anlatım hataları şöyle sıralanmıştır:

Sh.31: Sesdeş olan iki kelime, binek hayvanı olan at’a yönelme hali, Ata ile kavram karmaşası yaratabilir. Buna sebebiyet vermek etik değildir.

Atatürk’ün ismi Ata olarak kısaltılmış ve 32.sayfada “Ata ete (tuz) at” cümlesinde Atatürk çağrışımı verilmiş. Burada hayatta olmayan birisi için bu cümle kurulmuştur, anlamlı cümle değildir, hem de güzel bir cümle değildir.

Sh.44: “Anne ile Lale el ele” cümlesinde iyelik eki noksandır. Doğrusu “Annesi ile Lale ele ele” veya Lale ile annesi el ele” olacaktı. Ayrıca, bu metinde satırlar hizalı durmuyor.

Sh.48: “Ata (çöp) atma” cümlesinde de yine anlam belirsizliği vardır; binek hayvanı at mı öznedir, Ata adındaki çocuk mu, yoksa çöp ile Atamız mı yan yana getirilmiştir?

Sh.49: “Altan (deniz) olta at” cümlesinde çocuk resmi yalın okuyarak “deniz” diyecek. Oysa cümlenin anlaşılır olması için yönelme eki (deniz-e) gelmelidir.

Sh.64: Satırlar hizalı değil, paragraf kavramı veremez. Unutan olmamak ve mutlu olmak emir cümlesi olmaz. Umut kimi mutlu edecek, belirsizdir. Bitiş cümlesiyle metnin anlam bağı yoktur.

Sh.65: Bu etkinlik okuma-yazmayı destekleyen bir etkinlik değildir. Dinlediği metinle çerçeve süslemenin anlamlı bir bağı yoktur.

Çocuk, Atatürk’ün etrafını istemeden karalayabilir.

Sh.71: Ağlayan çocuk resminde gözyaşları yanlış yerden akıyor. Çocuk ağlarken karşısındaki neden gülüyor, neden çocuğun yüzüne bakmıyor, belirsizdir.

Sh.74: Irmak ılık ılık akar, Akma ırmak akma, Arı (çiçek) koklar, Kokla arı kokla...

Bu cümlelerde anlam belirsizliği vardır. Irmak istediği için akmaz. Akmak fiili ırmak için “oluş” fiildir. Oluş fiiliyle emir verilmez.

Doğada kendiliğinden meydana gelen yaşlanmak, çürümek, yağmak, uçmak, akmak gibi eylemlere oluş eylem denir.

“Irmak ılık ılık akar” cümlesi doğru anlamda kullanılmamıştır.

Sh.84: “Suna suyu akıtma” yerine “Suna suyu kapat” denilebilir. Olumsuz emir verilmemelidir. “Suna masa ile oynama” cümlesi anlamsızdır.

Sh.85: Bitiş cümlesi “Sema oyun oyna” ile metnin bağı yoktur. Böyle metinlerde kullanılan cümleler ya birbirinden tamamen bağımsız olmalı, ya da anlam bütünlüğünü bozmayacak şekilde kurulmalıdır.

Sh.95: “Kanarya dalda öter” cümlesinde, kanarya başka yerde ötmemiş gibi, geniş zaman kullanılmış.

Sh.104: “Ne mutlu Ülkü’ye”... cümlesi nedensiz kalmıştır. Ülkü niçin ne mutlu, belirsizdir. Sonuç var, sebep yok.

Sh.109: “Şenol ile annesi dedesine gitmiş”... cümlesiyle bu metnin anlam bağı yoktur.

Sh.119: Etkinlik “alışveriş” resimlerinde karmaşa var. Kazak giyecektir, ancak giyinik iki çocuk resmi giyecek değildir. Yanlış kavram resmedilmiştir.

Sh.122: Atatürk resmi sayfanın en aşağısında olmaz, yukarı kısımda karga vs resimler varsa hiç olmaz. bu resimlerle anlam bağı kurulamaz.

Sh.123: “Gazi gemi geldi” cümlesinde Gazi, Atatürk ise, ölmüştür, ölenle konuşulmaz. Böyle olsa bile, Gazi’den sonra virgül ister.

Sh.124: Metinde kişi uyumsuzluğu var. Son cümleye kadar Gizem 3.kişi iken, son cümlede 2.kişi olmuş.

Sh.128: “Bizim balkonda” eksik cümledir. Balkona kuşun yanına su koyamaz, kuş kaçar. Anlatımda dil birliği yok.

Sh.130: İNCİ-DEN SEVGİLERLE... Kesme işareti satırın üzerinden yapılmalıydı. Çerçevesi yazı kullanıldığı için bütün harfler bitişmiş haldedir, bu durumda kesme işaretindeki yanlış bile zor seçilir haldedir. Çerçevesi yazı ders kitabına girmemelidir, çünkü çocuk bu yazıyı örnek olarak yazamaz.

Yönergede kutu işaretlemek için mavi ve kırmızı renk kullanılıyor. Oysa bu iki renk birbirini nötrleştirme özelliğindedir.

Sh.134: “Bunları annesine götürdü”... cümlesi öncekiyle beraber düşünüldüğünde burada bir tek demet papatya vardır, “bunları” demek doğru kelime değildir.

Sh.138: “Babamın arkadaşları da beni alkışladı” cümlesi nedensizdir, metinle anlamlı bağı yoktur.

Sh.140: Yönergedeki papatyalar resimde yok. Şiirin adı Bahar Geldi”, fakat resmin adı “Papatyalar”. Çocuğu şaşırtır.

Sh.148: “Evimiz” başlıklı yazıda evi değil odasını anlatıyor. Başlıkla içerik örtüşmüyor. Bir satıra sığmayan cümleler nasıl yazılır, buna doğru örnek verilmiyor.

Sh.156: “ajda-Ajda” anlamsız eşleştirmedir. Yanındaki “aja”, uydurulmuş kelimedir.

Kitap boyunca, sayfaların üst kısmında verilen yazım örnekleri, harfler ve heceler, çizgi üzerinde değil boşlukta veriliyor ve çocuktan bu örnekteki yazıyı biraz aşağıda çizilmiş olan satıra taşıması isteniyor. Bu büyük sorundur. Çünkü örnekteki yazı algıya aykırı şekilde, zeminsiz, sınırsız, satırsız, hizasız, dağınık halde yazılmıştır. Çocuk o yazıyı boşluktan alıp çizgiye taşıyamaz, zorlanır, çünkü ikisi farklı düzlemdir. Üstelik, yazması istenen satırın ortasında üst ve alt bölümden daha geniş bir aralık var, eşit düzgün aralıklar yok.

Çocuk boşluktaki bir harfin gövde büyüklüğünü satır çizgisine olan mesafesini görmeden kıyaslama yapamaz ve bu şekilde zihinsel ölçüm geliştiremez. Çocuk, boşluktaki yazıyı alıp satır arasına taşırken çok zorlanır. Yazmaktan nefret etmek işte bu noktada başlar. Görme bozukluğu da muhtemelen bu sırada tetiklenir.

Bu kitaptaki yazma metinlerinde satır başı kavramı hiç verilmiyor. Sayfanın ortasına gelişigüzel alanlar açılmış, yazılar öylece kuralsız olarak oraya konulmuş. Bu satırlar kareli defter gibi de değil, çocukta hiza kavramı oluşmuyor. Bu nedenle ileride defter düzenine de geçemiyor çocuklar.

Sh.157: İtalik başlıkta harfler metindeki harflerden daha ince duruyor, böyle olmamalı, göze çöp batar gibi bir etki yapar. Başlığın zemini beyaz, çerçevesi renkli ve çapaklı olmamalıdır. Renklerle metin-başlık bağlantısı kopartılıyor.

“Güzel kalem tutmayı” cümlesi yanlıştır.

“Güzel” olan kalem mi, yoksa kalemi güzel tutmak mı? Güzel’i isimden önce kullandığı için sıfat gibi bir anlam kazanmış, oysa fiilden önce (zarf) göreviyle kullanılmalıydı. Bu durum anlam belirsizliğine sebebiyet verir. Kelimenin yanlış yerde kullanımından kaynaklı anlatım bozukluğudur.

İkinci kıtada 1-2-3-4 satırların sırası şöyle 2-1-4-3 olmalıydı.

Burada devrik cümleler öylesine ardışık getirilmiş ki, çözümünü bu yaşta zordur. (Devrik cümle 8.sınıfın Türkçe konusudur.)

7-8 yaş grubunda yazılacak şiirde uyak yüklemelerde oluşturulmalıdır. Böylece düz cümle kuralı ihlal edilmemiş olur. Devrik cümleyi çocuğun anlaması zordur, hele ki şiirde.

Sh.159: “Yıkanma” başlık olmuş.

Etken dönüşlü çatı (eylemi kendisi yapar) var. Buradaki çocuk kendisini yıkayamaz. Burada eylemi kendisi yapmadığı halde öyle düşündürüyor, yanlıştır.

Özetle;

- Bu kitap bir defter midir kitap mıdır belli değil.
 - Yazılar havada. Çizginin örnekte de yer alması lazım. Kısa metinlerde de çizginin olması lazım.
 - Yazılar arasında uyum yok. Yönergeler düz yazıyla, diğer metinler ise el yazısıyla.
 - Bir kitap aynı zamanda resim defteri olmamalıdır.
 - Yazı stilleri standart olmalıdır.
- (On beş yıllık Türkçe öğretmeni Fadime Erezer, dil, anlatım ve diğer yönlerden kitaba yönelik eleştirilerini böyle sıraladı.)

Zemini renkli sayfalar düzlem farkı oluşturur:

Yazılı metinlerin altına yerleştirilen renkli fonlar, sanıldığı gibi okumayı ve okuduğunu anlamayı kolaylaştırmaz. Daha fazla dikkat çekmek adına yapılan bu renklendirmeler tersine dikkat dağıtma silahıdır. Örneğin düşük enerjili renkler (soğuk renkler) daha geç algılamaya neden olur.

Sıcak renkler erken, soğuk renkler geç fark edilir. Bunun nedeni renklerin farklı dalga boylarına sahip olmalarıdır. Sıcak veya soğuk renklere siyah katarak kırılmak veya beyaz katarak soldurmak da o rengin dalga boyunu düşürür, enerjisini azaltır. Düşük enerjili (soğuk) renklerle yapılmış resimler bizi yorarken sıcak renkli resimlere bakmak bizi ferahlatır. Sıcak renkler insanı canlı tutar, çünkü zihinsel faaliyeti için gereken yaşam enerjimizi çoğaltır. Soğuk renkler ise uyku getirir, insana yaşam enerjisi vermez.

Sıcak renkleri en yüksek dalga boyu olan kırmızıdan başlayarak sıralayalım: Kırmızı- Yeşil-Turuncu-Lacivert- Sarı.

Soğuk renkleri en düşük olan beyaza doğru sıralayalım: Pembe-Mor-Mavi-Beyaz.

Siyah; renk değildir, ışığı geçirmez, diğer renklerin yaydığı enerjiyi kapatır. Zemini siyah olan resimler asla ders kitabına girmemelidir.

Yaşanmış bir örnek: Upgrade Fourth adlı İngilizce ders kitabında yer alan siyah sayfada bir iskelet ve kuru kafa çocuklara korku vermiş, erkek çocukları bunu maske yaparak kız çocuklarını korkutmuştur. Bu olay İstanbul'da bizzat yeğenimin sınıfında 2012-2013 ders yılında yaşanmıştır. Kız çocuğu olan yeğenim aklına geldikçe uyuyamaz olmuştur. Ne zamanki çocuğun şikâyetleri artmış, ailesi o zaman fark edebilmiştir. İlkel bir yöntemle, siyah kuru kafalı sayfayı yırtıp yaktık ve çocuğumuz ferahladı. Fakat çocuğun İngilizce dersine çalışma isteğini yeniden bulması biraz zor olacağına benziyor.

Tarih boyunca Asya toplumlarının bayraklarına giren renklere bakarsak, bunların sıcak renkler olduğunu görürüz. Üç kutsal kabul edilen Ay (sarı, hilal), Güneş (kırmızı, şems) ve Dünya (yeşil, buğday) Asya kültüründe en önemli sembolleridir. Yine Asya'da Gökbilim (Şamani) kültüründe Lacivert (kare) fen bilimlerini ifade eder.

Kitaptaki eşleştirme etkinliklerinde çocuğun kullanması istenen kırmızı ve mavi renkler birbirini nötrleme özelliğindedir. Dalga boyu en yüksek olan kırmızı ilk fark edilir, dalga boyu en düşük olan mavi ise en geç fark edilendir. Örneğin 55.sayfadaki etkinlikte mavi renkle işaretlenen resimler Atatürk, annesi ve bayrak olacaktır. Bu üç resmi soğuk renkle işaretlemek onları diğer resimlerden geriye çeker.

Ders kitaplarında soğuk renklerin kullanılması, çocuğun daha fazla enerji harcamasına sebebiyet verir. Örneğin Türkçe kitabında sayfa dibindeki mor renkli bir şeritte katmerli ton farkları da yapılmış haldeyken bunun üzerine sayfa numaraları yazılmıştır. Sayfa numaralarının görünürlüğü bu yolla azaltılmıştır, çocuğun gözünü yorar, tamamen yanlıştır.

Yazı satırlarına renklerle çerçeve çizmek, çocuğun dikkatini yazmaya vereceği yerde onun dikkatini dağıtmaya vesile olacağından bu çerçeveler de yanlıştır ve çok gereksizdir.

Farklı renklendirilmiş alanları beynimiz birbirinden ayırır, birbiriyle bağlantısızlık getirir. Bunlar birbiriyle ilgili değildir mesajı alırız. Oysa zihinsel faaliyet dediğimiz olgu nesnelere birbiriyle bağını kurma gücüdür. O nedenle, ders kitabında çocuğun zihinsel gücünü azaltacak hiçbir şey olmamalıdır.

153.sayfada zemini soğuk mavi olan öyküyü inceleyelim.

Sh.153: “Fil ile Fare”

Başlık beyaz şerit üzerinde özensiz bir duvar yazısı gibi duruyor.

Başlığın yazı stili kitabın geneliyle örtüşmüyor.

Bu metnin ana zemini soluk kirli mavidir.

Üzerinde açılmış üç beyaz boşluk vardır. Boşluk, hiçlik hissi verir, dikkati dağıtır, ana temadan çocuğu kopartır. Beyaz rengin enerjisi sıfırdır, dalga boyu en düşük olandır, bu nedenle beyaz ile yazılmış yazıların belleğe kaydedilmesi oldukça zordur. Örneğin, mavi tabela üzerine beyazla yazılmış olan sokak numaraları, hele de eski siyah numara yerine başka numara getirilmişse, akılda tutulamaz.

Açılan alanla renk farkı, başlıkla metin arasındaki ilişkiyi kopartır, iki farklı düzlemde yazılmışlık imajı verir. İnsan beyni farklı düzlemdeki nesnelere birbiriyle ilişkilendirmekte zorlanır.

Dik yazıyla eğik el yazı arasındaki açı/düzlem farkının sonuçlarını da bu şekilde anlam bağı kuramama şeklinde görürüz. İki farklı renk üzerindeki yazıyı okuduğunda çocuğun ikisi arasında anlam bağı kurma güçlüğü çekmesi normaldir.

İki ayrı açıyla yazılmış yazı arasında (dik okuma ile eğik yazı yazma), ya da boşlukta yazılmış yazıyla satır aralığına yazılmış yazı arasında anlam bağı kurma güçlüğü çekilir.

İşlenen tema olarak; fil, fare ve kedi, doğada bir arada yaşayamayan hayvanlardır. Fil fareden korkar, fare kediden, kedi filden korkar. Zoraki bir araya getirilmiş hayvanlarla öykü kurmak akli da zora koymaktır.

157. sayfada da aynı sorun var.

Bilimsel yazılmış bir kitap dikkat dağıtan böyle unsurlar bulunmamalıdır.

Yazı stili bir kere daha değiştirilmişse...

Son sayfalarda yer alan Serbest Okuma Çalışmaları'nda, yazı stili yeniden değişmiş, normal kitap harflerine burada geçilmiştir. Ancak bu parçalarda başka yanlışlar vardır. Örneğin metin başlıklarının ortasında yeşil ve çapaklı renklendirme yapılmış haldedir. Bu durumda çocuğun gözü yeşil renk üzerine gelen harfleri okumakta zorlanacaktır.

Gözü yoran bu tarz mizampaj hataları bir süre sonra çocukta atlayarak okuma eğilimi yaratabilmektedir.

Sh.160: “Bu Köyün Yabancıyım”

Fıkranın Nasrettin Hoca fıkrası olduğu belirtilmemiştir. İlk cümlenin “Nasrettin Hoca bir gün...” diye başlaması doğrudur.

Metnin satır başlarıyla paragrafları birbirine karışmış haldedir.

Metnin bitişi belirgin değildir, bu sebeple diğer sayfada devamı varmış gibi algı yanlışlığına sebebiyet verilmiştir. Keza, diğer sayfadaki metnin başlığı olmadığı için, çocuk yanlışlıkla karşı sayfaya atlayacaktır.

Resimdeki insanların ayakları görünmeliydi. Ayakları yere basmayan insan resmedilmez.

Sh.161: Tekerleme

Buradaki resimle tekerleme arasında hiç bağ yoktur.

-Tekerleme bir kasaba komşu ilişkisini düşündürürken, burada gökdelenler görülüyor.

-Gökdelende üç çamaşırılık mesafede apartman boşluğu olamaz.

-Balkonda mı pencerede mi durdukları belirsizdir.

-İki binanın duvarları birbirine paralel olmalıydı, yan duruyor.

- Bu binaların diğer katları yok.

-Tekerlemeyi çocuklar söyler, yetişkinler değil.

Tekerleme resmedilirken sadece sözlerini anımsatmak üzere, söz sırasına göre sembolik resimler çizilir, koca bir sayfa resimle doldurulmaz. Bu teknik, okul öncesinde okumayı bilmeyen çocuğa “resimle şarkının sözünü anımsatma” maksadıyla kullanılır.

Sh.164: “Dere”

Başlık tamamen görünmez haldedir, zemini kirletilmiş duvar gibi görünüyor.

Metnin resminde sorun var:

Perspektif yok; öndeki ağaçlar karanlık arkadakiler ışıklı.

Dere bu kadar sık ve büyük ağaçlarına arasından geçmez. Uzaktaki ormanla önde görülenlerin arasında olabilirdi.

Derenin kıyısında ağacın kök kıvrımları bu kadar keskin olamaz.

Sh.165: “Güvercinle Karınca”

Başlık yazısında hata; renklendirmeye kelimenin bir bölümü yine okunmaz olmuş.

Metnin paragraf düzeninde hata; sonuç bölümü ayrı paragraf olmalıydı.

Bu tür kahramanı hayvan olan kısa öykülere masal değil fabl deniliyor. Anadolu’da “Kıssa”, ya da “Kıssadan hisse” denir.

Görüldüğü gibi bu kitapta türlü yollarla çocuğun dikkatini parçalama yoluna gidilmiştir. Çocuğun algılama sistemini bu kadar zora sokmak onun zihinsel gelişimini örselemektir.

Çocuğun aile algısını bile parçalamaya yönelik son bir örnek vereceğim.

Sh.16: “Ben Kimim?”

Çocuğa ailesini parçalatma etkinliği!

Yönergede diyor ki, “Ailenizde veya çevrenizdeki sevdiğiniz kişilerin fotoğraflarını uygun yerlere yapıştırınız.”

Sayfanın dört köşesinde birer daire, bir tane de ortasında daire var, buralara ailesinin resimlerini koyacak. Çocuk ailesini parçalamadan buraya nasıl koyabilir? Üstelik vesikalık da değil; mutlaka aile resimlerini keserek parçalayacaktır.

Kimi nereye koysa aile yine parçalanmış olarak gözükecek. Oysa çocuğun bu yaşta en korktuğu şey annesiyle babasının ayrılmasıdır.

Bu sırada bu ders kitabı bir de albüm olarak kullanılmış olacaktır ki, bu kadar çok farklı işleve parçalanmış bir kitaptan geriye sene sonunda gerçekten bir enkaz kalacaktır.

Not: Gördüğüm kullanılmış kitaplardan hiçbirinde sınıf öğretmeni bu etkinliği yaptırmamış.

Parçalama tekniği bu sınıfta okutulan diğer kitaplarda da varsa...

(Ya da, çocuğun algı sistemi diğer kitaplarda da parçalanıyorsa)

Çocuklar önce bütünü görür, sonra ayrıntıyı fark eder. Bu özellikleri nedeniyle ilk sınıflarda tümenden gelim yöntemi kullanılmalıdır. Oysa bu kitapta parçalamanın her türlüşünü görüyoruz.

Örneğin, harflerin alfabetik sırası bile çocuklara gösterilmiyorken karışık olarak öğretiliyor. Bu kadar resimli sayfası olan bir kitapta bir tane bile büyük ve küçük harfleri gösteren yazı levhası maalesef yoktur. Çocuklar bütünlükle hiç tanışmıyor.

1.sınıfta verilen kitaplarla Okuma-Yazma öğretimi üç zaman dilimine parçalanmaktadır. Bu yolla da çocuğun bütüncül düşünme doğası desteklenmiyor.

Üç değişik stilde basılmış 3 kitapla bir yılı üç bölerek Türkçe dersi işleniyor. Elimizdeki kitap ikinci kitaptır. Okula başlarken 12 haftalık bir zaman diliminde boyama ve kol kaslarını çalıştıran, bozuk resimlerle dolu bir başka kitap, sonra bu elimizdeki kitap, son üç ayda da bu kitaptan sonra kullanılan bir başka Türkçe kitabı var. Onun da üzerinde Türkçe 1 yazmakta, böylece ders kitaplarında bile isim karmaşası yaratılmaktadır.

Üçüncü Türkçe kitabında yer alan görsellerde çok daha fazla renkli sayfalar ve bozuk resimler var. Bunlardan birinde, iki tam sayfa büyüklüğünde, balonla havada dolaşan çocuklar resmedilmiştir. Sayfa kenarında çerçeve de yoktur ve çocuklar sınırsız alanda uçuyor demektir. Sınırsızlık beyni dağıtır, zeminsizlik algılanabilir değildir, bu resimler test edilebilir hiç değildir!

Bkz.1.Sınıf Türkçe, Ders ve Öğrenci Çalışma Kit.sh.55

<http://www.eba.gov.tr/ekitapdetay/561>

23 Nisan Bayram haftası diye verilen resim budur, bayram şiiri diye verilen de üzerindeki uyduruk şiirdir.

Balonla birlikte havaya uçan çocuklar resmedilmişse, yer çekimi kanununa aykırı böyle bir resim karikatür dergisinde değil de ders kitabında olabiliyorsa, torunlarım için gerçekten endişe ediyorum.

Çocuğun algısında kaos yaratacak resim ve yazılar 1.sınıfın diğer ders kitaplarında da var mı diye merak edip baktığımda, Müzik kitabında benzer yanlışı gördüm.

<http://www.eba.gov.tr/ekitapdetay/560> adresindeki 1.sınıf Müzik Öğrenci Çalışma Kitabında, kendi yazdığım “Müzik Çalışalım” (Kök Yayıncılık, Ankara 1997) kitabımdan etkinlik örneği alınmış ve yönergesine bazı anlamsız cümleler eklenmiştir. Şöyle ki:

-Tavşan kaplumbağadan yavaştır. (Doğru mu, Yanlış mı?)

Bozuk cümledir, çünkü, yavaş kavramı eyleme aittir. Doğrusu, “Tavşan kaplumbağadan yavaş gider” olacaktır. Çocuğa yanlışı buldurmak üzere kurulan cümlenin kendisi yanlıştır!

-Kuşlar kelebeklerden daha yavaş uçar. (Doğru mu, Yanlış mı?)

Anlamsız cümledir, yanlış sorudur. Çünkü uçuş çizgisi olmayan kelebeğin uçma hızı yoktur, hız kavramına örnek verilemez. Çocuğun aklını karıştırır.

Dil ve anlatım yanlışları okulda hediye dağıtılan kitaplarda da varsa...

Okuma-yazma öğrenen çocuklara hediye olarak verilen kitaplardan Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından basılıp ücretsiz olarak dağıtılan “Cemil Dede” başlıklı, “Namaz Surelerini Anlatıyor” alt başlıklı, alt yazısı “Nasr Suresi” olan bir kitap var. (Yazarı M.Nezir Gül, resimleyen Osman Turhan, 3.baskı 2012 Ankara)

<http://www.diyantvakfiyayin.com.tr/index.php?Option=DetayliBilgi&No=125>

Cemil Dede adlı bu kitap Ankara’da birçok okulda öğrencilere dağıtılmıştır.

Kitabı elime aldığımda ilk gördüklerim şunlar oldu:

-Kitabın tam adı beş kelimedir ve yan yana yazılması gerekir. Kıvrılarak punto farkıyla iki satıra yazılmıştır; ancak puntosu çok büyük olan Cemil Dede sadece okunabilmektedir.

-Cemil Dede’nin karikatürü, sayfanın orta zımbasından çıkmış halde, yandan çocuklara konuşuyor, karşiki damdan bir kedi onlara bakıyor.

-Cemil Dede’nin Noel Baba gibi sakalı var. Gözleri insan gözü gibi değil.

-İç sayfalarda; Kâbe’nin yan duvarının resmi minicik kâğıt parçası gibi havalarda dolaşıyor. İki boyutlu resimdir; böyle resimler algılanabilir değildir.

-Gökkuşağının üzerinde Fatih’in Fetih gemisi var, insanlar onu köle gibi iplerle çekiyor. Çok zorlama resimdir, ufuk çizgisinde dolaşan gemi gibi duruyor.

-Cemil Dede ile bir şeyler paylaşan adaşı bir çocuk var; olur olmaz konuşuyor.

.....

Kitapta yer alan “Mekke’nin Fethi” öyküsünde daha ilk cümlede sanki yarım kalmış bir konuşmayı başlatıyor gibi:

“ Cemil Dede biraz duraklayınca Arif Bey bir soru sordu:”

Bu cümle bir giriş cümlesi değildir.

Öykünün devamında Fatma Hanım diye bir kadın söze girer:

- “Allah Resulü, kendisine ve Müslümanlara o kadar eziyet edenleri niçin öldürmedi? Onlar ölümü hak etmemiş miydi?

Bu arada küçük Cemil hemen araya girdi:

- Ben olsaydım hepsini öldürürdüm!

Cemil Dede tebessüm ederek cevap verdi:

- Evet aslında, Mekkelilerin büyük bir kısmı ölümü hak etmişti.” (...)

DİB bütçesiyle basılmış ve çocuğumuza okulda verilen bir kitapta bu ürpertici cümlelerin ne işi olabilir, anlam veremiyorum.

Aynı kitapta “Nasr Suresi” (sh.19) öyküsünde şöyle bir bölüm var:

“Bu sure geldiği zaman Peygamber Efendimiz; vefatının yakın olduğunu belirtmiştir.

Bu sureden sonra Allah Resulü(s.a.s), şu dua ve tesbihi çokça söylemiştir:

-Sübhaneke’llâhümme ve bihamdik. Estağfiruke ve etübu ileyk.” (...)

Bu anlatımda:

-Noktalı virgül yersiz kullanılmıştır.

-Henüz okumayı yeni öğrenmiş 1.sınıf çocuğu, aynı isimle başlayan namaz suresi “Sübhaneke”yi ileride öğrenirken bu dua ile karıştıracaktır. Çünkü ilk öğrendiğini insan bir daha kolaylıkla değiştirememesi özelliğindedir. Burada iki ayrı duadan alınmış iki cümleyi birleştirerek yeni bir tesbih örneği oluşturulmuştur, değiştirilebilir duadır, çocuğu şaşırır.

Bir diğer “Tesbih ve Hamd Allah’adır” okuma parçasında ise, “tesbih” ile “tespih” kelimeleri karmaşaya sebep olacak şekilde veriliyor:

-Elinde tesbihiyle gedi.

- Tespihlerinizin olması ne güzel.

-Allah’ı tesbih etmek daha da güzel.

-Elif Nur’un tesbihi de güzel. Bu tesbihle namazda ve namaz dışında dilediğimiz zaman Allah’ı tesbih eder, zikreder, anarız. Tespih sadece bir araçtır.”...

Benzer kavram karmaşasına 1.sınıf Türkçe kitabından örnek vermiştik; sözcüğün isim hali ile eylem hali aynı yerde ve çok yakın anlamlarda kullanılırsa, çocuğa okuduğunu anlama sorunu yaratırız.

Daha okumaya yeni başlamış bir çocuğa, bir sözcüğün isim hali öğretilmeden sözcüğün diğer kullanımları verilirse çocuk öğrenme güçlüğü yaşar. Kelimeleri karıştıracağı için çocuğa “disleksi” tanısı konabilir veya okuduğunu anlama sorunu yaşayacağı için “öğrenme güçlüğü” tanısı konabilir. Bu sonucun, “kontrollü kaos” gibi, bütün kitaplarda aynı anda yer alan pedagojik ve görsel yanlışlardan kaynaklandığını düşünüyorum.

Bu kadar parçalanmışlıkla eğitim yapılıyorsa...

Türkçe eğitiminin nasıl parçalanmış olduğunu burada anlatmaya çalıştım. Bu kitapta gördüğümüz, parçaları bir daha buluşmayacak kadar tekrar tekrar parçalanmış bir eğitimidir.

Bu kitabın devamında okutulan Türkçe kitabında ise, çocuk yeni bir parçalama yöntemiyle daha karşılaşacaktır. Şöyle ki;

- Sayfa düzeni değişiyor. Bütün sayfalarda resimler fon yapılmış, metinler resimlerin üzerindedir ve resimler sayfadan taşmakta, bu yolla zemin sınırsız büyütülmektedir. (Sınırsızlık algılanabilir değildir!)

- -Kitabın yarısı ders kitabı diğer yarısı ise çalışma kitabı halindedir. Kitap ortadan bölünmüştür. İlk yarıda sayfa numaraları 1-2-3-4 diye 81.sayfaya kadar geliyor, kalıyor. Orada birkaç boş sayfadan sonra yeniden 1-2-3-4 diye sayfalar numaralıyor. Böyle bir sayfa tasniflemesi yoktur, kaos yaratır.

Söylemiştik, yineleyelim, insan beyni bilgiyi dosyalayarak kaydeder, hatta bir sayfayı numarasına kadar bütün olarak kaydeder. Böyle bir sayfalama tekniği bellek kayıta kargaşa yaratır.

Kitabın içi tıka basa görselle doldurulmuştur.

Eğer bir sayfada sayısız görsel varsa, bunlar farklı düzlemde (çizgi, karikatür, fotoğraf, siyah-beyaz gibi) farklı tekniklerle yapılmışsa, iki boyutlu resmin içerisinde üç boyutlu alan girdirilmişse, zeminsiz, sınırsız, sayfa kenarına yaslanmışsa, ucu sayfadan taşmış, ufuk çizgisindeyse, suyun altında, gök kuşağının üzerinde veya havadaysa, uzaydan yeryüzüne bakarken veya yer seviyesinden gökdelene bakarken resmedilmişse, perspektifsizse, ya da aynı cümle içinde punto ve renk farkıyla kelimeler birbirinden kopartılmışsa... Böyle sayfalara çocuk bakmamalıdır, aklı karışır.

Cümlelerin içine resim koymak kelimelerin bağlantısını kopartır. Kullanılan resim bir çöplük resmi ise(sh.48) çocuğun dikkati iyice dağılır. Çünkü, “çöplük” gibi çağrışımı itici olan resimler ve sözcükler düşük enerji yüklüdür, böyle sözcükler çocuğun zihinsel faaliyet için kullandığı düşünme enerjisini keser.

Ata kültürümüzde “Kötüye bakma, kötüyü düşünme, kötüyü konuşma” diye bir atasözü vardır. “İyi düşün, iyi konuş, iyiye bak” özdeyişi de buna benzer bir öğüttür. Kötülük çağrıştıran veya kötü olana baktıran bir kitapla eğitim olamaz. Kitap yazarların en azından bu tür atasözlerinden haberi olmaları gerekir. Seçmesini bilene atasözlerimiz pedagojik değeri oldukça yüksek akıl kaynağıdır.

Düşük enerjili sözcüklerle veya resimlerle bir metnin (bir cümlelerin) akışının kesintiye uğratılmaması gerekir. Şiir ve müzik gibi fonetik sanatlarda da akışı kesen negatif enerjili sözcükler kullanılmaz.

Parçalanmışlık çocuk için algılanabilir değildir, çünkü çocuklar önce bütünü görürler, tümden gelim yöntemi buradan çıkmıştır. Çocuk parçaları birbiriyle ve bütünlü buluşturma sorunu yaşamamalıdır. Renklerle parçalanmış cümlelerde, örneğin, renkli hecelere bölünmüş bir cümlede, çocuk önce kırmızı heceyi görmüşse, kırmızıdan kırmızıya atlayarak okuyacaktır. Çünkü onun yanındaki soğuk renkteki heceleri görmede sorun yaşar.

2005 yılından itibaren geçirildiğimiz “parçalı okuma-yazma” öğretiminden çocuğun nasıl zarar görebileceğini daha anlaşılır kılmak üzere şempanze üzerinde yapılmış bir deneyden söz edeceğim:

Şempanzenin önüne parçaları birleşmeyecek şekilde hazırlanmış bir bozuk yap-boz koyarlar. Şempanze parçaları birleştirmeye başlar, uğraşır fakat bir türlü dağınık parçaları birleştiremez, sinirlenir ve kendini dövmeye, tepinmeye, yap-boz levhasını parçalamaya, tuhaf seslerle bağırmağa başlar.

Özetle, parçalı eğitim modeliyle hazırlanmış Türkçe ders kitabıyla yapılacak öğretimden torunlarımızın göreceği zararı önlemek üzere hukuk yolunu açmak arzusundayım.

İstem ve sonuç:

Yukarıda açıkladığım pedagojik yanlışları nedeniyle, MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından okullara dağıtılan ve <http://www.eba.gov.tr/ekitapidetay/562> internet sitesinde yayında bulunan Remzi Demiroğlu ve Emrullah Gökahmetoğlu yazarlı “Türkçe Okuma-Yazma Öğreniyorum-1” adlı kitabın;

a-Dağıtımına ilişkin işlemin iptalini,

b-Yürütmenin durdurulmasını,

Saygılarımla arz ederim.

26.7.2013

Mahiye Morgül

Not: Bu dava bir veli tarafından daha açılmış olup dosyası Danıştay’a temyize gönderilmiştir:

DANIŞTAY BAŞKANLIĞINA SUNULMAK ÜZERE

11.İdare Mahkemesi Başkanlığına –Ankara

DAVACI: S. HALICI

DAVALI: MEB (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı) /Ankara

İLGİ: 2013/1454 Esas ve 2013/1427 No’lu karar.

.....